

בית המשפט המחוזי בחיפה

ה"פ 17162-11-14 פליק ואח' נ' המרכז האקדמי כרמל בע"מ (חל"צ) ואח'

בפני כב' השופט סארי ג'יוסי

מבקשים
1. אמיר פליק
2. דורון דוכס

נגד

משיבים
1. המרכז האקדמי כרמל בע"מ (חל"צ)
2. פרופ' נחום ביגר
3. פרופ' עמוס שפירא
4. ד"ר אליאש בן ציון
5. ד"ר אורנה אליגון

חקיקה שאוזכרה:

[חוק החוזים \(חלק כללי\), תשל"ג-1973: סע' 33, 39](#)
[תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984: סע' 100, 101, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254](#)
[חוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח-1958: סע' 15](#)
[חוק החוזים האזרחיים, תשמ"ג-1982](#)

מיני-רציו:

* למוסדות האקדמיים שיקול-דעת בנוגע לקביעת בקורס זה או אחר, ושינוי או הוספת קורסים מהווה חלק מהמערכת האקדמית. במקרה דנן נדחתה על הסף תובענה להתערב בהחלטת המוסד האקדמי, משמדובר בעניין אקדמי מובהק ולא הוכח שההחלטה נבעה משיקולים פסולים.

* דיון אזרחי – דחיית תובענה – על הסף

* חינוך – השכלה גבוהה – החלטותיו של מוסד אקדמי

תובענה לסעד הצהרתי ולצו מניעה אשר יורה למרכז האקדמי כרמל לבטל קורסים מסוימים, תוך קביעה כי הסטודנטים הלומדים באותה שנת לימודים יהיו פטורים מהבחינה בקורסים אלה ויהיו זכאים לגשת לקורסי חובה אחרים. המשיבים עותרים לסילוק התביעה על הסף.

בית המשפט המחוזי דחה את התובענה על הסף ופסק:

אכן, סילוק על הסף הינו סעד חריג שיש לעשות בו שימוש במשורה, במקרים קיצוניים, אך במקרה דנן, המבקשים הגישו בקשה לסעד הצהרתי בחוסר תום לב. לגופו של עניין, הפסיקה קבעה כי אין ביהמ"ש מתערב בשיקול הדעת המקצועי של מקבלי ההחלטות במוסד להשכלה גבוהה, אלא בנסיבות ראויות שאינן בעניין אקדמי טהור וכאשר יישום התכנים האקדמיים נעשה בהליך לא תקין ובסטייה מעקרונות המינהל הציבורי. המבקשים לא הראו שעניינם מצדיק התערבות שיפוטית. עסקינן בעניין אקדמי מובהק ולא הוכח שההחלטה נבעה משיקולים פסולים. למוסדות האקדמיים שיקול-דעת בנוגע לקביעת בקורס זה או אחר, ושינוי או הוספת קורסים מהווה חלק מהמערכת האקדמית.

פסק דין

מבוא

האם על בית משפט להתערב בהתנהלותו של מוסד אקדמאי, המחליט להוסיף ו/או לשנות קורסי חובה, להוסיף בחנים ולשנות את גובה הציון העובר בקורסים? האם מדובר בהפרת חוזה על ידי המוסד האקדמאי? אלו הן השאלות הניצבות לפתחי בתובענה זו.

עיקרה של התובענה בקשה לסעד הצהרתי ולצו מניעה אשר יורה למרכז האקדמי כרמל לבטל קורסים המכונים "פרקטיקה משפטית" בסדר דין אזרחי וסדר דין פלילי (להלן: "פרקטיקה משפטית" או "סדרי דין הלכה למעשה"), תוך קביעה כי המבקשים ויתר הסטודנטים הלומדים עימם באותה שנת לימודים יהיו זכאים לגשת בסמסטר הקרוב ובסמסטר העוקב לקורסי חובה אחרים אשר יקבעו על ידי המשיבה, זאת תוך קביעה כי המבקשים ויתר הסטודנטים פטורים מהבחינה בקורסים "פרקטיקה משפטית".

רקע

1. המבקשים אמיר פליק ודורון דוכס הינם סטודנטים למשפטים שנה שלישית במרכז האקדמי כרמל (להלן: "המבקשים").
2. המשיב 1 הינו המרכז האקדמי כרמל בע"מ (להלן: "מכללת כרמל ו/או המכללה").
3. המשיבים 2-5 הינם נושאי משרה במכללת כרמל. המשיב 2- פרופ' נחום ביגר הינו נשיא מכללת כרמל, המשיב 3 – פרופ' עמוס שפירא הינו דיקן בית הספר למשפטים, המשיב 4 – דר' בן ציון אליאש הינו סגן הדיקן, המשיב 5- דר' אורנה אל יגון – היא המנחה האקדמית והמרצה האחראית בקורסים המכונים "סדרי דין הלכה למעשה".
4. ביום 6/3/14 קיבלו המבקשים מייל מהמשיב 3-פרופ' עמוס שפירא, באמצעות הידיעון של המכללה על פיו: **על מנת לתגבר ולשפר את המוכנות שלכם להתמחות ולמבחני הלשכה** הוחלט שבסמסטר הקיץ (תשע"ד) יינתנו שני קורסים בני 3 ש"ס כל אחד בנושא "סדרי דין הלכה למעשה" קורס אחד יוקדש להליך האזרחי והאחר להליך הפלילי ראיות ואתיקה, בעקבות כך תצומצם מכסת מקצועות הבחירה הנדרשים מכל סטודנט משמונה לשבעה".

5. המבקשים השתתפו בקורסים אך נכשלו בהם.
6. המבקשים ביקשו לעבור קורס נוסף אך הובהר להם על ידי המכללה כי מי שנכשל בקורסים האמורים יוכל להשתתף בהם במועד העוקב במערכת הלימודים ללא תשלום. המבקשים, אשר נמצאים בשנה השלישית ללימודי משפטים ומתכננים להתחיל בשנה העוקבת התמחות, ביקשו כי הקורסים הנ"ל ייפתחו בשנה הנוכחית. משכך הבהירה המכללה כי במידה וחפצים המבקשים וסטודנטים נוספים לעבור את הקורסים האמורים טרם המועד שנקבע במערכת, יהא עליהם לשלם בגין אלה ובשל העלויות הנובעות מפתחת הקורסים.
7. המבקש מס' 1 אמיר פליק, נרשם ושילם מרצונו לקורס נוסף.
8. ביום 9/11/14 הגישו המבקשים בקשה לצו מניעה כנגד המכללה ויתר המשיבים אשר יאסור על המכללה לקיים קורס פרקטיקה משפטית בתשלום, יחייב את המכללה להחזיר כסף לסטודנטים שכשלו בקורס זה, צו אשר יאסור על המכללה לעשות שימוש בציונים שניתנו בקורס זה וכן צו אשר יאסור על המכללה לכפות על הסטודנטים השתתפות בקורס פרקטיקה משפטית.
9. בדיון מיום 25/11/14 הסכימו המבקשים כי הבקשה לסעד זמני תמחק וכי העניין ידון ויוכרע במסגרת התביעה העקרית. באותו דיון נקבע כי המשיבים יעבירו למבקשים סילבוסים של קורס סד"א וסד"פ שנערך בשנים קודמות וזאת מבלי להביע דעה האם הנושא שפיט אם לאו.
10. ביום 2/3/15 הגישו המשיבים בקשה לסילוק על הסף בה טענו בין היתר כי הנושא והשאלה העומדים בפני בית משפט אינם שפיטים וזאת על פי [סעיף 33 לחוק החוזים](#) (חלק כללי) התשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים").
- יש לציין, כי מי שנכשל בקורס לא נחשב לו הדבר ככישלון בשני קורסים אלא בקורס אחד בלבד לצורך התחלת ההתמחות.
11. בדיון מיום 3/3/15 הסכימו הצדדים כי בית משפט ייתן את פסק דינו על סמך החומר הרלבנטי המונח לפניו וללא צורך בקיום חקירות וזאת בנוסף לבקשה לסילוק על הסף, התגובה והתשובה שתוגש, על מנת שבית המשפט יכריע בתיק על פי כל הכתבים האלה.

טענות הצדדים**טענות המבקשים**

12. טענתם העיקרית של המבקשים היא כי המכללה הפרה את החוזה בין הצדדים. לשיטתם, עת התקבלו ללימודים במכללת כרמל, הוצגו בפניהם המקצועות אותם יהא עליהם ללמוד במסגרת התואר במשפטים ביניהם קורסי סד"א וסד"פ אשר הופיעו פעם אחת בלבד במערכת המקצועית.
13. לשיטתם, הקורסים אותם נאלצו ללמוד ועליהם הם מלינים "סדרי דין הלכה למעשה" (פרקטיקה משפטית) אינם מהווים קורס של פרקטיקה משפטית, אלא בפועל הינם זהים לקורס סד"א וסד"פ שכבר נלמדו בשנים קודמות. המבקשים אף טוענים כי הקורס פרקטיקה משפטית במכללות אחרות שונה באופן מהותי מאשר במרכז האקדמי כרמל.
14. עוד טוענים המבקשים, כי המכללה בחרה ביודעין בשני קורסים אשר נלמדו כבר על ידי המבקשים וסטודנטים נוספים בשנה ג', בחוסר תום לב ובניגוד למנהל תקין תוך ניצולה את הלחץ בו שרויים המבקשים בתקופת סיום שנת הלימודים השלישית וכל זאת כדי שהסטודנטים אשר כבר מעוניינים לסיים את התואר לא ימחו בשל רצונם להגיע לקו הסיום והכל במטרה לגבות על הקורסים כספים נוספים. השוואה בין הסיליבוסים של הקורסים האמורים מעידה כי עסקינן באותם קורסים שנלמדו זה מכבר והטענה כי עסקינן ב"פרקטיקה מקצועית" הינה מופרכת, ללא כל אחיזה במציאות.
15. לטענתם, מעשיה אלו של המכללה עולים לכדי הפרת חובת תום הלב בקיום חוזה הקבועה [בסעיף 39 לחוק החוזים](#) (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים") תוך ניצול כוחה כמוסד להשכלה גבוהה ומשכך יש לראות בנתבעת כמי שהפרה את ההסכם שבין הצדדים.
16. כך הם טוענים, כי אין בטענות המשיבים די בכדי לסלק את התובענה על הסף. הלכה פסוקה היא כי בקשות מסוג זה ייעתרו במשורה ובמקרים קיצוניים בלבד שכן יש בקבלתן כדי לשלול את זכותו החוקתית של האדם לפנות לערכאות.
17. [התקנות 248-254](#) מגדירות את המקרים בהם מחויב הטוען בהמרצת הפתיחה להגישה באופן זה אולם רשימה זו אינה רשימה סגורה.
18. לטענת המבקשים, הנושא הינו שפיט מכיוון שלא מדובר רק בנושא אקדמי, מדובר באי מנהל תקין, ניגוד עניינים חמור, חוסר תום לב, הפרת חוזה, מצג שווא והטעיה.
19. המבקשים מוסיפים, כי [סעיף 33 לחוק החוזים](#) אליו מתייחס בא כוח המשיבים מדבר על הענקת תואר ומדליה בעוד המבקשים טוענים כי המכללה הודיעה על פתיחת הקורסים האמורים מטעמים כלכליים גרידא. עוד טוענים המבקשים, כי סעיף חוק זה אינו הולם את נסיבות המקרה דנן, לאור העובדה כי עסקינן בחוזה אחיד.

20. המבקשים אף טוענים כי המרכז האקדמי מפר ברגל גסה את זכות הסטודנטים במכללה להתאגדות ומשכך אין אגודת סטודנטים במכללה.

טענות המשיבים:

12. מנגד טוענים המשיבים כי יש לדחות את התובענה על הסף בשל מספר טעמים: הסעדים הנ"ל שהתבקשו בהמרצת הפתיחה, אינם הולמים מתכונת של המרצת פתיחה, ואינם מתיישבים עם [תקנות 248-254 לתקנות סדר הדין האזרחי](#), התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות"), כך גם לא התבקש סעד הצהרתי גרידא העונה על האמור [בתקנה 253](#) לתקנות.

22. לטענת המשיבים, כמתואר בעובדות שבכתב התגובה, החלטות המשיבים בקשר לקורס פרקטיקה משפטית, והשינויים אשר חלו בקורס, נעשו מטעמים אקדמיים, במהלך השנים האחרונות בהן חלו שינויים בקורס. לטענת המשיבים, שינוי או עדכון תכנית הלימודים לרבות הוספת קורס או שינויים בקורס כלל אינו נושא שפיט. העניין בא בגדרו של [סעיף 33 לחוק החוזים](#).

23. קורס פרקטיקה משפטית נשוא העתירה, לרבות השינויים בו, אופן הערכת הישגי הסטודנטים בקורס, בחני האמצע, הציונים ורף ציון המעבר בקורס כל אלה אינם – שפיטים ואינם נושא לדין בבית משפט שכן המדובר בהערכה אקדמית ובנושאים אקדמיים טהורים של החומר הנלמד, הציונים ואופן הערכת הסטודנטים.

24. מקל וחומר בקשת המבקשים מביהמ"ש הנכבד כי ישווה בין סילבוסים של קורסים ויצלול אל לב לבו של החומר האקדמי הנלמד אינה נושא לדין בבית משפט. נושאים כאלה נדונים בפני – הרגולטור – הוא המועצה להשכלה גבוהה (להלן: "המל"ג") שהינה הגוף המפקח על מוסדות הלימוד ותכני הלימוד הנלמדים במוסדות הכפופים לו ובהם המרכז האקדמי כרמל. יש לשים לב כי מהמרצת הפתיחה עצמה עולה כי המבקשים פנו למל"ג, בעניין זה ממש, אלא שהיעדר מענה חיובי לפנייתם מצד המל"ג לא סיפק את המבקשים, ועל כן פנו לביהמ"ש הנכבד בתובענתם.

25. עוד טוענים המשיבים, כי עניינים הכרוכים בלימודים עצמם כלל אינם נתפסים למסגרת החוזית שבין הסטודנט לבין מוסד הלימודים. לשיטתם, [סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה](#), תשי"ח-1958 קובע כי מוסד מוכר הוא בן חורין לכלכל ענייניו האקדמיים והמינהליים, במסגרת תקציבו כטוב בעיניו.

26. אין שחר לטענה כאילו החלטות המשיבים נלקחו מטעמים כלכליים ולא אקדמיים השינויים שהתקבלו **משיקולים אקדמיים טהורים** ובכדי לחזק את הקורס ואת הסטודנטים ולהקנות להם ידע לקראת ההתמחות ובחינות הלשכה, עובדה היא כי **שאין תשלום עבור הקורס** הנלמד במסגרת שכר הלימוד הרגיל וכנ"ל כל נכשל זכאי ללמוד מחדש

- את הקורס במועד העוקב במערכת הלימודים **ללא שום תוספת תשלום**. החלטת הוועדה היחידתית בגדר שיקול הדעת המקצועי הנתון לגורמים המוסמכים לפי התקנון ועל כן מורה סעיף - 33 [לחוק החוזים](#) כי בית המשפט אינו רשאי להתערב בה. "...
27. לגופו של עניין טענו המשיבים כי כל אין שחר לטענה שהקורס שהיה קיים בתכנית הלימודים הפך לשני קורסים אחרים. אין מחלוקת על כך שקורס פרקטיקה משפטית נכלל בתוכנית הלימודים בזמן שהמבקשים נרשמו ללימודים. אין טענה שהקורס לא היה קודם לכן. הטענה של המבקשים היא כלפי שינויים שחלו בקורס במרוצת הזמן בתקופה האחרונה.
28. טענת המבקשים כי [סעיף 33 לחוק החוזים](#) אינו חל, לנוכח [חוק החוזים האחדים](#) טענה זו היא הרחבת חזית אסורה, והמשיבים מתנגדים לה, המבקשים לא הראו שהמדובר בחוזה אחד, תביעת המבקשים כאן אינה תביעה המוגשת לבית הדין לחוזים אחדים, ואשר בגדרה ניתן לברר טענות לתנאי מקפח. הערכה אקדמית הנעשית ע"י הסגל האקדמי של המוסד האקדמי, אינה חלק מהחוזה הפורמלי שבין הסטודנט למוסד האקדמי, אין שום "קיפוח" של הסטודנטים, והשינויים בקורס נעשו למען הסטודנטים ולטובתם, [סעיף 33 לחוק החוזים](#) שריר וקיים גם הפסיקה הענפה לגבי אי-שפיטות נושאים אקדמיים שרירה וקיימת.
29. אין לקבל את הטענות המנסות להיבנות מהחלטות המלי"ג שהובאו בתגובת המבקשים. המדובר בהרחבת חזית אסורה, שהמשיבים מתנגדים לה. הטענות והחלטות המלי"ג לא נכללו בהמרצת הפתיחה, אינן חלק מחזית המחלוקת שבין הצדדים, ואין להביאן לראשונה בתגובה לבקשה לסילוק על הסף. זאת בשים לב כי ההחלטות עצמן אף לא צורפו לתגובה.
30. לבסוף טוענים המשיבים, כי טענת המבקשים כי המרכז האקדמי כרמל מפר את זכויות הסטודנטים במכללה להתאגד הינה מופרכת וחסרת בסיס.

דין

31. לטענת המבקשים, אין די בטענות המשיבים כדי לסלק את התובענה על הסף. זאת לאור ההלכה הפסוקה לפיה בקשות מסוג זה ייעתרו במשורה ובמקרים קיצוניים בלבד שכן יש בקבלתן כדי לשלול את זכותו החוקתית של האדם לפנות לערכאות.
- אכן, הלכה ידועה, כי הסעד של סילוק על הסף הינו סעד חריג, אשר יש לעשות בו שימוש, במשורה וביד קמוצה, זאת במקרים קיצוניים ויוצאי דופן בהם ניכר וברור, כי התובע לא יזכה בסעד המבוקש על ידו, אף אם יעלה בידו להוכיח את כלל העובדות המפורטות בכתב תביעתו (ראה לעניין זה: [ע"א 2582/09 הדייה גנאים נ' בית החולים רמב"ם](#), [פורסם בבנו] תק-על 2010(3), 1964, 1968 (2010); [ע"א 35/83 חסין נ' פלדמן, פ"ד לו\(4\) 721, 724 \(1983\)](#)) וכן [ע"א 693/83 שמש נ' רשם המקרקעין, פ"ד מ\(2\) 668, 671-672 \(1986\)](#)).

במהלך השנים, גברה הנטייה שלא להיעתר לדחיית תובענות על הסף, ולעשות כן במשורה. נטייה זו נוצרה, נוכח הצורך ליתן לתובע יומו בביהמ"ש, שעה שחסימת דרכו לערכאות שיפוטיות, עולה כדי פגיעה בזכות חוקתית. חשש מפגיעה בזכות חוקתית זו הביאנו להיזהר מנעילת שערי בית משפט, אלא אם נמצא לנו כי המדובר בהליכי סרק, שמטרתם הטרדת בעל הדין שכנגד. הדבר תקף שבעתיים, שעה שמדובר בבקשה לדחיית תובענה על הסף. (ראו [ע"א 2452/01 דרור אורן, עו"ד נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ](#), [פורסם בנבו] תק-על 2003(3), 1932, 1934 (2003):

32. יחד עם זאת, וחרף הזהירות המופלגת שיש לנהוג בבקשות לסילוק על הסף, אל לנו נשכח, כי [תקנות 100 ו-101 לתקנות סדר דין האזרחי](#), התשמ"ד - 1984 לא באו לעולם, אך לתפארת המליצה, אלא כמקור לסמכותו של ביהמ"ש, לסלק מדרכו הליכים שבהם כאמור, ניכר וברור, כי אף אם יתבררו עד תום, עדיין לא יהיה בכך כדי להצדיק פסיקת הסעד המבוקש.

33. במקרה דנן החלטתי לקבל את בקשת המשיבים ולדחות את התביעה על הסף וזאת כפי שיפורט להלן.

34. במקרה דנן, המבקשים הגישו בקשה לסעד הצהרתי הנסמכת על בליל טענות חסרות יסוד כפי שיפורט בהמשך. ראשית לכל אלה יש להדגיש כי המבקשים הגישו את הבקשה לסעד הצהרתי בחוסר תום לב ולאחר שלמעשה למדו את הקורסים האמורים אך נכשלו בהם. רק משהבינו כי לשם עריכת קורס חוזר יש להמתין לשנה העוקבת ולשם עריכת קורס מיידי יש לשלם, הגישו בקשה זו. תמהני מדוע טענה כגון זהות הקורסים הנוכחי לקורסים שלמדו בעבר לא עלתה קודם להשתתפות המבקשים בקורס לראשונה אלא רק לאחר שנכשלו בקורס והבינו כי יש לשלם עבור קורס חוזר מיידי. טענתם כי היו לחוצים בשל המחויבויות העומדות בפניהם בשנה ג', הינה טענה סתמית ולקונית ואין בה כדי לספק מענה משכנע לשאלה מדוע הוגשה הבקשה בשלב כזה, רק לאחר השתתפותם בקורסים. יתרה מכך, טענת המבקשים רעועה וזאת לאור העובדה כי בקשתם לחייב את המכללה לאפשר להם ללמוד קורסי חובה אחרים לא הייתה באה לעולם אילולא כשלונם בקורס.

ולגופו של עניין- האם הנושא שפיט?

35. לטענת המשיבים, קורס פרקטיקה משפטית נשוא העתירה, לרבות השינויים בו, אופן הערכת הישגי הסטודנטים בקורס, בחני האמצע, הציונים ורף ציון המעבר בקורס, כל אלה אינם שפיטים ואינם נושא לדיון בבית משפט. המדובר בהערכה אקדמית ובנושאים אקדמיים טהורים של החומר הנלמד, הציונים ואופן הערכת הסטודנטים, ובהתאם [לסעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה](#), וכן [בסעיף 33 לחוק החוזים](#), ועל כן הסוגיה שמעלה התביעה דנן היא בלתי שפיטה. בהקשר זה הפנתה המכללה לפסקי דין שונים אשר ניתנו על

ידי בית המשפט העליון שעניינם חוסר סמכותו של בית המשפט להתערב בהחלטות הנוגעות לקביעת קריטריונים לקבלת תארים.

מנגד, טוענים המבקשים, כי בנסיבות המקרה דנן, אין להחיל את הקבוע [בסעיף 33 לחוק החוזים](#), זאת נוכח העובדה, כי החוזה בינם לבין המכללה מהווה חוזה אחיד עליו לא חל [סעיף 33 לחוק החוזים](#). לשיטתם, ההכרעה הנדרשת בתביעה זו אינה נוגעת לשיקול הדעת האקדמי או המקצועי של המכללה, וכי המחלוקת ביניה מצויה בתחום החוזי, שכן המכללה אינה מעוניינת בטובת הסטודנטים אלא בפן הכלכלי הנובע מהוספת הקורסים.

מקובלת עלי טענת מכללת כרמל.

אין שחר לטענת המבקשים לפיה [סעיף 33 לחוק החוזים](#) אינו חל במקרה דנן לאור היותו של החוזה בין הצדדים חוזה אחיד. המבקשים לא הציגו את המסמך המהווה את החוזה בין הצדדים וזאת ללא כל סיבה מוצדקת, כך שלמעשה לא ניתן לבחון את ה"חוזה" בין הצדדים שעל הפרתו מסתמכים המבקשים. בהתאם להלכה הפסוקה, כלל העניינים בין התלמידים לבין המוסד האקדמי בו הם לומדים, מוסדרים באמצעות התקנון, כאשר המצע לביקורת שיפוטית הינו כאשר המוסד האקדמי הפר את הכללים שקבע הוא עצמו בתקנון ופעל ללא סמכות [\(ה"פ \(מחוזי ת"א\) 269/06 אוסדון נ' המכללה האקדמית, פורסם במאגרים המשפטיים \[פורסם בנבו\]\)](#). המבקשים אומנם ציטטו שני סעיפים, ככל הנראה מהתקנון אך זה לא הוצג. כך לא ברור הכיצד מבקשים הם כי בית המשפט יבחן הפרתו של החוזה/או יקבע כי עסקין בחוזה אחיד.

36. לטעמי, המבקשים לא צלחו את המשוכה הראשונה, להראות, שעניינם נכנס לאותם חריגים שבגדרם תיתכן התערבות שיפוטית בניהול העצמאי של החיים האקדמיים ושל המוסדות להשכלה גבוהה.

[סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה](#) תשי"ח-1958 קובע, כי מוסד להשכלה גבוהה:

"הוא בן חורין לכלכל ענייניו האקדמיים והמינהליים במסגרת תקציבו, כטוב בעיניו. בסעיף זה - עניינים אקדמיים ומינהליים - לרבות קביעת תוכנית מחקר והוראה... קביעת שיטת הוראה ולימוד".

בנוסף - ובהינתן האופי החוזי, בתחום המשפט הפרטי, של ההתקשרות בין הסטודנט למוסד הלימודים, בא [חוק החוזים](#) (חלק כללי) תשל"ג-1973, [סעיף 33 לחוק החוזים](#) קובע כדלקמן:

"חוזה שלפיו ינתן ציון, תואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החוזה נושא לדיון בבית משפט".

הפסיקה כבר דנה רבות בשאלת סמכותו של בית המשפט להתערב בהחלטותיהם של מוסדות לימוד אקדמאיים ובמחלוקות שהתעוררו בינן ובינן תלמידיהם. ראו למשל: [ע"א 319/65 אלבלדה ועזריאלי נ' חברת האוניברסיטה העברית, פ"ד כ\(1\) 204](#); [ע"א 838/87 שני נ' אוניברסיטת תל-אביב, פ"ד מב\(2\) 380](#); [ה"פ \(מחוזי חי'\) 169/96 פלוני נ' אוניברסיטת חיפה, פ"מ תשנ"ו \(2\) 110](#); [ה"פ \(מחוזי חי'\) 567/92 מאירוביץ נ' בית הספר להנדסאים ולטכנאים מוסמכים מיסודו של בסמ"ת, \[פורסם בנבו\] פ"מ תשנ"ב \(3\) 255](#); [ה"פ \(מחוזי ת"א\) 269/06 אוסדון נ' המכללה האקדמית, פורסם במאגרים המשפטיים \[פורסם בנבו\] \(ניתן ביום 15/6/2006\), ת.א. 57877-10-10 רויזמן נ' אוניברסיטת תל-אביב פורסם במאגרים המשפטיים, \[פורסם בנבו\] ניתן ביום \)](#).

הפסיקה קבעה רבות, כי אין בית המשפט מתערב בשיקול הדעת המקצועי של מקבלי ההחלטות במוסד להשכלה גבוהה, הן בשל החלת הכלל הרחב מתחום המשפט המנהלי, של אי התערבות בשיקולים המקצועיים של האמונים על כך, והן, ביתר שאת, בשל ההוראות החקוקות שהובאו שלעיל המוציאות, הלכה למעשה, את ההתנהלות האקדמית של מוסד להשכלה גבוהה, אל מחוץ למגרש המשפטי.

בית המשפט ימשוך ידיו מביקורת על החלטות מקצועיות, ככל שהן מתייחסות לפן המקצועי הטהור, לגביו אין לו את הידע הדרוש, ומשכך גם אין לו כל יתרון על הגוף שניתנה לו הסמכות להכריע בנושא. כך למשל, בית המשפט לא ימיר את שיקול דעתו של ועדה מקצועית הפועלת מכוח החוק ושוקלת שיקולים לגופו של עניין, בשיקול דעתו הוא, גם כאשר סבור הוא שלו היה יושב במקום הוועדה, היה מגיע למסקנה אחרת. עם זאת, [בע"א 838/87 רחל שני נגד אוניברסיטת תל אביב, פורסם במאגרים המשפטיים, \[פורסם בנבו\] ניתן ביום 12/06/1988](#) נקבע מפי השופט ברק באשר להוראת [סעיף 33 לחוק החוזים](#) כדלקמן:

"אין בהוראה זו כדי להסיר מאופי היחסים בין סטודנט לבין אוניברסיטה את מהותם החוזית, ואין בו כדי לחסום דיון משפטי במקום שהשאלה הדורשת הכרעה אינה נוגעת לשיקול דעת מקצועי, כמו במקרה שלפנינו, שבו השאלה הרלבנטית היא מיהו האורגן המוסמך באוניברסיטה לקבלתן של החלטות אלו או אחרות. אכן, [סעיף 33 לחוק החוזים](#) אינו אלא ביטוי לרעיון המקובל במשפט המינהלי, כי בית המשפט אינו מתערב בשיקול דעת מקצועי, ואינו מחליף את שיקול הדעת המקצועי של הרשויות המוסמכות בשיקול דעת שלו. אין בהוראה זו כדי לאפשר לאורגנים אוניברסיטאיים לפעול ללא סמכות, ואין בהוראה כדי לאפשר שרירות הפלייה או פגמים אחרים הפוגעים בשיקול הדעת של רשות מקצועית מחליטה".

אם כן, ניתן לסכם את הפסיקה ולומר, כי [סעיף 33 לחוק החוזים](#) אינו מהווה מחסום בפני בית המשפט מלדון במחלוקות שאינן בתחום שיקול הדעת האקדמי או המקצועי של המוסד. בית המשפט לא ימשוך ידו מהתערבות, בנסיבות ראויות שאינן בעניין אקדמי

טהור. כאשר יישום התכנים האקדמיים על הפרט נעשה בהליך לא תקין, או חלילה, בכזה הנגוע באפליה או בשרירות, ובסטייה מעקרונות המינהל הציבורי, לא יהסס בית המשפט להתערב, בדומה לדוקטרינה המיושמת ביחס להתערבות בהחלטות של גופים מינהליים וציבוריים אחרים.

37. אם כן עלינו לבחון האם השאלה שבמחלוקת היא עניין "מנהלי" בעיקרו או עניין "אקדמי" בליבתו.

במקרה דנן, עסקינן בעניין אקדמי מובהק. המבקשים לא הוכיחו ולו בראשית ראיה כי המכללה הונעה ממניעים כלכליים.

איני סבור כי יש יסוד לדרישה לביקורת שיפוטית לגבי החלטות הפקולטה למשפטים בעניין הקורסים השונים שנקבעו כחלק ממערכת השיעורים, תוכנם - אף לאחר שעיינתי בסיליבוסים, הציון הנדרש כדי לעבור אותם ו/או כמות הבחנים. מדובר בכל המקרים בדרישה להתערבות שאינה עולה בקנה אחד עם הוראות [סעיף 33 לחוק החוזים](#) כפי שפורש בפסיקה שהובאה לעיל. אין כל ספק כי למוסדות האקדמיים שיקול-דעת בכל הנוגע לקביעת ציון בשיעור או בקורס זה או אחר, ושינוי ו/או הוספת קורסים מהווה חלק מהמערכת האקדמית. בהינתן ההוראות החקוקות שהובאו לעיל, והפסיקה העניפה שיצקה אליהן תוכן, תכניה של מערכת זו אינם נתונים לביקורת שיפוטית.

כאן יודגש כי לא הונחה תשתית כלשהי לגרוס, כי מלבד השיקול האקדמי, והוא הרצון לשפר את הישגי סטודנטים במכללה, היו למקבלי ההחלטה, שיקולים זרים ופסולים כגון שיקולים כלכליים כפי שנטען על ידי המבקשים שאפשר שהיו מחריגים את המקרה מהמודל הקלאסי של החלטה אקדמית והתנהלותית פנימית גרידא. די בכך לחרוץ גורל ההליך לדחייה.

אף עיון בסילבוס של הקורסים השונים כפי שהוצגו לבית המשפט אינו מעלה או מוכיח כי עסקינן בקורסים זהים לאלה שנלמדו בעבר, אשר מכללת כרמל יצרה אותם לשם רווח כלכלי. קל וחומר משעה שלא נדרשה כל תמורה עבור הקורסים האמורים על ידי מכללת כרמל. יתרה מכך, בהנחה כי נושא התביעה היו קורסי חובה אחרים, ובהנחה שהמבקשים היו נכשלים גם באלה, וכי לשם קיומם המידי, להבדיל מקיומם במועד העוקב, היו נדרשים הסטודנטים הנכשלים לשלם כסף תמורת פתיחת קורס במועד קרוב יותר, לא מצאתי כי הדבר מעלה בעייתיות כלשהי. הדרך היחידה בה ניתן לקבל תואר אקדמי בכלל, וכך הוא הדבר במשפטים, היא באמצעות פיתוח כישורים לימודיים ועמידה בדרישות סף אקדמיות. לא ראיתי בהתנהלות המכללה חריגה ממוסכמות אלה.

38. באשר לטענות המבקשים המופנות כלפי החלטות המל"ג דינן של אלה להדחות. המל"ג לא צורפה כמשיבה בתיק זה כאשר מעבר לאמור המבקשים ציטטו חלקי החלטות מבלי להציג אותן ובמלואן בפני בית המשפט.

39. באשר לטענת המבקשים בדבר פגיעה בזכותם להתאגד אף טענה זו דינה להידחות. טענה זו נטענה בעלמא מבלי לפרט הכיצד מונעת המכללה מהסטודנטים להקים אגודה. כל שנטען הוא כי נפגעת זכותם. הכיצד? לא אדע.

לאור כל האמור, תביעת המבקשים נדחית.

נוכח תוצאה זו, איני נדרש ליתר טענות הצדדים.

אף שלכאורה היה מקום לפסוק הוצאות ממשיות, הרי שבהתחשב בנסיבותיהם של הצדדים וההסכמה אליה הגיעו לפיה פסק הדין יינתן על סמך החומר הקיים, ולפנים משורת הדין, אני קובע כי המבקשים ישאו, ביחד ולחוד, בהוצאות המשיבים בסכום כולל של 7,000 ₪.

ניתן היום, ט' אייר תשע"ה, 28 אפריל 2015, בהעדר הצדדים.

סארי ג'יוסי 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)